

“Neskatoties uz to, ka pilnīgi nedzirdu, dejojot man ļoti patika.”

Bijušais LNS Ventspils RB priekšsēdētājs
Imants Bergs

6. lpp.

NOVEMBRIS 2022 | #11 (1146) | WWW.LNS.LV

Novembris – Latvijas mēnesis

Novembris Latvijai ir nozīmīgs mēnesis. Atceramies 7. novembri, kad pirms 100 gadiem spēkā stājās Latvijas Republikas Satversme. Pieminam Latvijas brīvības cīnītājus 11. novembrī un iededzam svečītes. Svinam 18. novembri, kad tika nodibināta Latvijas valsts.

Latvija – tie esam mēs paši, tāpēc novērtēsim iespēju dzīvot brīvā un neatkarīgā valstī, par kuru daudzi ir samaksājuši gan ar savu dzīvību, gan ar veselību, gan sagrautām ģimenēm. Novērtēsim to šogad jo īpaši, jo karš Ukrainā skarbi parāda, ka brīvība un neatkarība nav pašsaprotama lieta. Turklāt ukraiņi cīnās arī par to, lai mēs varētu dzīvot mierīgi savā valstī.

Par to, ka novembrī kalendārs ir īpašs, “Kopsolī” lasītājiem atgādina arī LNS Goda biedre LĪGA BAUERE. Viņa raksta:

“11. novembrī kalendārs atgādina par Lāčplēša dienu. Katru gadu tauta atzīmē šo īpašo dienu. Lūk, Annas Briģaderes dzejas vārdi:

VAROŅA SIRDS
Ziemeļu viesulis pūta,
Dega sarkani kāvi,
Latvija Kalpaku sūta
Karot ar postu un nāvi.
Kur gūšu Latvijas spēku?
Pats viņas spēks, ja tiks,
Kā celšu Latvijas spēku?
Sirdi, ja pamatā liksi.
Ziedošu sirdi savu,
Ziedodams uzvaru gūšu.
Tad līdz ar Latvijas spēku
Mirdzēšu, saukts uz mūžu!

18. novembrī atzīmējam Latvijas proklamēšanas dienu. Brīvības pie-

mineklis – latviešu tautas neatkarības simbols – atklāts 1935. gada 18. novembrī. Nozīmīgu pieminējla celtniecības izdevumu daļu sedza tautas ziedojums. Tā ir lepna mūsu dzimtās Latvijas vēstures daļa.

1918. gada 18. novembrī Latvijas Republikas pasludināšanas svinīgajā aktā dziesmu lūgšanu “Dievs, svētī Latviju!” nodziedāja vairākas reizes! Pēc Atmodas ar Latvijas PSR Augstākās padomes lēmumu šo dziesmu atkārtoti atzina par Latvijas valsts himnu.

20. novembrī būs Sveču diena – mūsu tikšanās ar dvēselītēm. Tad tuvojas Adventes laiks. Cik patīkami un skaisti! Šis laiks mudina raudzīties nākotnē, liekot sakārtot domas un klusībā dzīvot tālāk, domāt, darīt labāk... Priekšā ir cerība. Izdzīvosim četras Adventes nedēļas. Tās ļauj sakārtot domas un sagatavot sirdi vietu Ziemassvētku priekam!

Adventes laika simboli ir sveces Adventes vainagā.

Pirms iedez sveci egles zarā,
Dedz svētku liesmu sirdī savā
Ar piedošanu, sapratni,
Ar mīlestības dzirksteli.
Un tici – tas ir tavā varā.

Nes šo gaismu, kā to sveces dara!
Aizdegšim pirmo sveci 27. novembrī.” ●

KOPSOLĪ LASIET

2. OFICIĀLĀS VĒSTIS

- Svarīgākais Latvijas Nedzirdīgo savienībā
- Nedzirdīgie sportisti beidzot saņems prēmijas

3., 8.–9. PIEEJAMĪBA

- LTV jauna zīmju valodas tulkojumu studija
- Jaunums audiovizuālā satura subtitrēšanā
- Kā pilnvērtīgi piedalīties Latvijas sabiedrības dzīvē – ieskats projekta “Demokrātijas kultūras laboratorija” rīkotajā panelīdiskusijā

4.–5. BIEDRĪBU ZIŅAS

- Aktualitātes no Kuldīgas, Liepājas, Valmieras, Tukuma un Rīgas

6. INTERVIJA

- Organizators un dejojājs. Intervija ar bijušo Ventspils RB priekšsēdētāju Imantu Bergu

7. KULTŪRA

- Unikāla un iedvesmojoša grāmata

10. NODARBINĀTĪBA/HOBIJI

- Galvenais – nebaidīties! Automehāniķa Māra Siliņa stāsts
- Bez rokdarbiem nevaru.

Intervija ar Rēzeknes RB biedri Jolantu Tutinu

11.–12. DAŽĀDI

- Vai mobilie sakari būs dārgāki?
- Krustvārdu mīkla
- Jubilāri
- Līdzjūtības

NĀKAMJĀ NUMURĀ

INTERVIJA AR
LNS 2021. GADA
LABĀKO TULKU
AINĀRU OSTVALDU

Par vienu īpašumu mazāk

9. novembrī "Zoom" platformā notika 3. LNS domes sēde, kurā lēma par LNS īpašuma – trīsstāvu ēkas, kas atrodas Raiņa ielā 5A, Rēzeknē, – pārdošanu.

LNS prezidents Edgars Vorslovs informēja, ka trīsstāvu ēka LNS darbības nodrošināšanai vairs nav nepieciešama un to iegādāties vēlas ēkas telpu īrnieks Jāzeps Korsaks. Viņš ir ārsts un jau vairākus gadus irē LNS īpašuma telpas savai praksei narkoloģijā.

Trīsstāvu ķieģeļu ēka nodota ekspluatācijā 1975. gadā, un tās kopējā platība ir 863 m². Māja atrodas blakus divstāvu ēkai, kurā darbojas Rēzeknes reģionālā biedrība un Surdotehniskās palīdzības centrs. Nekustamo īpašumu vērtētājs SIA "Dzieti" šo ēku ir novērtējis 94 600 eiro apjomā.

Reizē ar ēku tiks pārdota zemes gabala daļa, kas nepieciešama trīsstāvu ēkas darbības nodrošināšanai. Visa zemes gabala (0,1286 ha) kadastrālā vērtība ir 5 524 eiro. Tāpat Jāzepam Korsakam tiks piedāvāts nopirkt garāžu un šķūni, kas atrodas tuvu trīsstāvu ēkai un ko LNS neizmanto.

LNS dome nolēma:

- 1) pārdot LNS nekustamo īpašumu – trīsstāvu ēku Raiņa ielā 5A, Rēzeknē kopā ar garāžu un šķūni;
- 2) pārdot LNS daļu no zemes vienības, kas nepieciešama trīsstāvu ēkas darbības nodrošināšanai, kā arī zemes daļu, uz kuras atrodas garāža un šķūnis;
- 3) pilnvarot LNS valdi noteikt LNS nekustamā īpašumu Raiņa ielā 5A, Rēzeknē pārdošanas nosacījumus;
- 4) uzdot LNS valdei veikt darbu, lai sadalītu zemi.

IESKATS TRĪSSTĀVU ĒKAS VĒSTURĒ

No 1952. līdz 2002. gadam Rēzeknē darbojās Mācību ražošanas uzņēmums (MRU), ko izveidoja LNS. Tā darbības joma – šūšana un apavu ražošana – nodrošināja darbu daudziem nedzirdīgiem biedriem. Lai paplašinātu ražošanas apjomu, LNS nolēma Rēzeknē blakus esošajai divstāvu mājai uzcelt trīsstāvu ēku. Bijusī Rēzeknes reģionālās biedrības priekšsēdētāja Sandra Gerenovska domes locekļiem pastāstīja, kā šī jaunā ēka tika izmantota.

"Pirmajā stāvā MRU darbiniekiem bija ierīkota ēdnīca. Tur viņi varēja paēst gan brokastis, gan pusdienas. Otrā stāva telpās tika ierīkotas mācību šūšanas klases. Tajās šuvēja amatu mācījās gan Rēzeknes logopēdiskās skolas, gan Valmieras Vājdzirdīgo bērnu internātskolas absolventi. Pēc šūšanas pamatiemaņu apgūšanas viņiem bija iespēja uzreiz strādāt MRU

par šuvēju un pelnīt naudu. Otrajā stāvā atradās arī daļa no Rēzeknes MRU administrācijas – grāmatvedība, kasiere, noliktavas pārzinis. Tāpat tur bija ierīkotas darbinieku ģērbtuves. Savukārt trešais stāvs tika uzbūvēts tāpēc, ka iepriekšējās Rēzeknes biedrības telpas kļuva par šauru. Vajadzēja lielāku skatuvi un zāli skatītājiem un telpas citām biedrības aktivitātēm. Tajā stāvā notika visi biedrības pasākumi. Vēl trešajā stāvā strādāja MRU direktors, inženieris un tulks.

Vecajā ēkā, kas atrodas blakus trīsstāvu mājai, nedzirdīgie varēja apgūt apavu gatavotāja prasmes. Pirmajā stāvā bija apavu ražošana, otrajā – šūšana. Tika šūta gultas veļa – palagi un spilvendrānas.

Savukārt garāža bija paredzēta kravas automašīnai, ar kuru MRU izvadāja sašūto produkciju pasūtītājiem, piemēram, bērnuudārzim un bērnuunamam." ●

Nedzirdīgie sportisti beidzot saņems prēmijas

15. novembrī valdība lēma piešķirt papildu 324 774 eiro, tai skaitā 80 482 eiro nodokļu samaksai, lai izmaksātu naudas balvas Latvijas Nedzirdīgo sporta federācijas (LNSF) sportistiem par panākumiem 2017. gada Nedzirdīgo olimpiskajās spēlēs.

Mārim Grēniņam tiks piešķirta naudas balva 165 915 eiro apmērā par izcīnīto pirmo vietu tāllēkšanā. Savu-

kārt sportista treneri Mārītei Lūsei tiks piešķirta 78 385 eiro naudas balva.

Zanei Embrektei tiks piešķirta naudas balva 39 489 eiro apmērā par izcīnīto ceturto vietu peldēšanā 50 metru brīvajā stilā. Savukārt sportistes treneri Gaļinai Brokai tiks piešķirta 19 532 eiro naudas balva.

Sergejam Soklakovam tiks piešķirta

naudas balva 13 944 eiro apmērā par izcīnīto sesto vietu trīssollēkšanā. Savukārt sportista treneri Mārītei Lūsei tiks piešķirta 7506 eiro naudas balva.

Finansējums naudas balvu nodrošināšanai paredzēts no budžeta programmas "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem". ●

—Ildze Kiršteine

LTV jauna studija surdotulkkojumam

No 24. oktobra LTV sāka darboties jauna zīmju valodas tulkojumu studija. Pielāgotā studija uzlabo un paplašina zīmju valodas tulkojuma vizuālās un tehniskās iespējas.

Vajadzības gadījumā ir iespēja studijā vienlaicīgi tulkot divus raidījumus, piemēram, ja kādu ārkārtas apstākļu dēļ tiek ieplānots ziņu speciālizlaidums laikā, kad paredzēts kāda cikla raidījuma ieraksts.

Ir izmainīts interneta translāciju kadrējums – samazināts ētera logs, būtiski palielinot zīmju valodas tulkam atvēlēto laukumu, lai tulkojums būtu niansētāk saskatāms un uztverams. Tulkam aizmugurē izvietots “zaļais fons”, kas sniedz plašas iespējas fonam piemērot jebkādu krāsu, attēlu vai video.

Ar zīmju valodas tulka lodziņu LTV1 ēterā, bet ar palielināto tulka laukumu internetā skatāmi šādi raidījumi: *Diēnas ziņas*, *Kultūras ziņas*, *Sporta ziņas*,

4. studija, *Krustpunktā* un dievkalpojumi svētdienās.

Savukārt tikai internetā LTV mājaslapā www.ltv.lv ar zīmju valodas tulka

palielināto laukumu tiek piedāvāti vēl pieci raidījumi: *Aktuālā intervija 1:1*, *Šodienas jautājums*, *Pasaules Panorāma*, *Kas notiek Latvijā?* un *DeFacto*. ●

—Inese Immure

Jaunums audiovizuālā satura subtitrēšanā

Latvijā būs pieejams rīks, kas ļaus lielā apjomā un lētāk nodrošināt subtitrus audiovizuālam saturam, piemēram, televīzijas programmās un pakalpojumos, informējusi Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome (NEPLP). To izstrādājis uzņēmums “Tilde” sadarbībā ar medijiem. Uzņēmums pirms tam bija veidojis tehnoloģiskus risinājumus, kas ļauj cilvēka runāto pārvērst rakstītā tekstā un otrādi – rakstītu tekstu pārvērst cilvēka balsi.

Darbs kopā ar mediju uzņēmumiem VSIA “Latvijas Televīzija”, SIA “4. Vara” un SIA “Helio Media” uzsākts pagājušā gadā. Galvenais mērķis bija pielāgot runas atpazīšanas tehnoloģiju, lai tā būtu efektīvāka automatiskai subtitrēšanai.

“Šobrīd mediju pakalpojumu, to satura pieejamība, izmantojot subtitrus vai surdotulku, ir nodrošināta salīdzinoši zemā līmenī, jo liela daļa nevar atļauties izmaksas pilnā apjomā. Lai izpildītu likuma prasības, šobrīd lielākoties tiek subtitrēti raidījumi svešvalodā. Pateicoties valsts piešķirtajai mērķdotācijai sabiedriskajam medijam, Latvijas Televīzijas programmās un pakalpojumos šobrīd tiek subtitrēta aptuveni trešdaļa audiovizuālā satura. Subtitrēšanas automatizēšana sekmētu mediju satura pieeja-

mības būtisku palielināšanos Latvijā kopumā,” norādīja NEPLP locekle Ieva Kalderauska.

Automatizētā subtitrēšanas rīka prototipa izstrāde noslēdzās šī gada vasarā. “Tilde” turpina strādāt, lai prototips kļūtu izmantojams tiešraidēs jeb reālajā laikā. Tamdēļ uzņēmums aicina dažādus elektroniskos medijus un citus audiovizuālā satura veidotājus aktīvi iesaistīties produkta attīstībā, testējot esošo risinājumu, lai uzlabotu mākslīgā intelekta subtitrēšanas prasmes. “Tilde” speciālisti veic apjomīgu darbu, lai jau nākamgad mediji sāktu izmantot šo risinājumu ikdienas darbā. Tas nodrošinās satura subtitrēšanu krietni lētāk, jo būs mazāks cilvēku un laika ieguldījums.

“Mākslīgā intelekta tehnoloģiju pielāgošana latviešu valodai ir liels

izaicinājums. Mūsu pētnieki un programmētāji sadarbībā ar medijiem jau paveikuši milzīgu darbu, lai izveidotu labi strādājošu automatizētas subtitru veidošanas risinājuma prototipu. Tagad aicinām arī citus medijus iesaistīties mūsu risinājuma testēšanā, lai padarītu to par ērti izmantojamu, efektīvu automatizētas subtitrēšanas rīku,” norādīja “Tildes” biznesa attīstības direktors Kaspars Kauliņš.

Jaunais risinājums būs pieejams ne tikai medijiem, bet ikvienam, kam būs interese un nepieciešamība. Lietotājiem subtitrēšanas pakalpojums būs pieejams runas tehnoloģiju pakalpojumu portālā transcribe.tilde.com.

Tikmēr “Tilde” turpina runas tehnoloģiju pilnveidi, lai arī tiešraides režīmā nodrošinātu kvalitatīvu subtitrēšanu. ●

Foto: Jānis Skudra, Inga Upesjure, Vilhelmīne Vicinska, Oļegs Adamovičs, Māra Lasmane

LNS biedrību aktīvais rudens

LIEPĀJNIEKI SVIN SVĒTKUS KOPĀ AR VISU PILSĒTU

Latvijas Republikas proklamēšanas 104. gadadienā, 18. novembrī, Jāņa Čakstes laukumā Liepājā svētku noskaņās un sajūtās Liepājas vārdzirdīgie un nedzirdīgie biedri kopā ar pārējiem pilsētas apmeklētājiem varēja baudīt Liepājai un visai Latvijai pazīstamu mākslinieku sniegumu, jo bija nodrošināts surdotulkrojums uz lielā ekrāna. Tulkoja Ainārs Ostvalds.

Uz pasākumu bija sanākuši 25 Liepājas biedri un daži nedzirdīgie no citām biedrībām.

Pateicoties Liepājas Kultūras pārvaldes atbalstam, viņi pilnvērtīgi varēja baudīt šos svētkus – ar tulkojumu zīmju valodā saprast dziesmu tekstus un dziedāt līdzī dziesmām.

Liepāja bija vienīgā pilsēta Latvijā, kas piedāvāja nedzirdīgajiem pieejamību Latvijas valsts svētku pasākumā.

VALMIERIEŠI MĀRTIŅUS UN LĀČPLĒŠA DIENU ATZĪMĒ KATVAROS

12. novembrī 18 Valmieras RB biedri devās ekskursijā uz Limbažu novadu, apmeklējot gan Katvaru pagasta zemnieku saimniecību "Reķi", gan Katvaru muižas parku. Brauciens notika, pateicoties Valmieras novada pašvaldības finansiālam atbalstam.

Stāsta Valmieras RB priekšsēdētāja Dace Lāce: "Braucienu organizējām, atzīmējot Mārtiņa dienu un 11. novembri – Lāčplēša dienu. Mūsu pirmā pietura bija zemnieku saimniecība "Reķi", kas specializējas ābolu audzēšanā. Degustējam dažādas ābolu šķirnes un bijām pārsteigti, cik garšīga var būt silta ābolu sula. Daudzi nopirka dabisko ābolu etiķi, ko gatavo šī saimniecība.

Pēc tam devāmies uz Katvaru muižas parku, kas atrodas Katvaru ezera krastā. Tas piesaista ar spocīga un neparasta izskata liepām. 400 gadu vecajai liepu alejai piedēvē misticismu. No ārpuses aplūkojam arī Katvaru muižu, kas izskatījās pamesta.

Piestājām arī pie Lādes ezera un iegriezāmies pie vīndara Džona Brauna, kas vīnu gatavo pat no ozolapām. Viņa mājas "Jokas" atrodas netālu no tūristu iecienītās Igates pils. Viņš piedāvāja mums pagaršot dažā-

Liepājnieki svin Latvijas Republikas svētkus

Patriotiskie valmierieši mistiskajā Katvaru liepu alejā

dus vīnus un lika minēt, no kā katrs darināts."

KULDĪGĀ "PRĀTA SPĒLES" TURPINĀS

23. oktobrī Kuldīgas RB notika ikgadējais rudens pasākums "Prāta spēles". Konkursam jautājumus sagatavoja Līga Immure. Viņa arī vadīja konkursu. Piedalījās deviņi biedri. 1. vietu ieguva Juris Ozoliņš, 2. vietā – Janīna Birģele un 3. vietā – Vita Alksne.

IZZINOŠI LATVIJAS VALSTS SVĒTKI KULDĪGĀ

Kuldīgas RB biedri Latvijas dzimšanas dienā, 18. novembrī, apmeklēja Sv. Katrīnas evaņģēliski luterisko baznīcu, kur mācītājs Viesturs Pirro aizraujoši pastāstīja par baznīcas vēsturi. Pēc tam visi devās uz Kuldīgas novada

muzeju, kurā apskatīja izstādi, kas veltīta vienam no Kuldīgas muzeja izveidošanas ierosinātajiem, novadpētniekam Valfrīdam Fromholdam-Treijam, un izstādi par mākslinieku Indriķi Zeberīnu. Vēl tajā dienā biedri gatavoja grāmatzīmes, pārbaudīja zināšanas par Latvijas simboliem, lika puzli "Latvijas ģerbonis" un atstāja savus novēlījumus sev un Latvijai dzimšanas dienā.

JAUNIE TUKUMNIEKI IEMĪL LATGALI

15. un 16. oktobrī 13 Rīgas RB Tukuma grupas biedri devās pieredzes braucienā uz Rēzeknes un Daugavpils RB. Brauca jaunieši, kuri nekad nebija bijuši šajās pilsētās. Divās dienās tika redzēts un uzzināts daudz jauna.

Stāsta Tukuma grupas vadītāja Inese Simsone: "Pa ceļam uz Daugav-

pili vispirms apskatījām Kokneses pilsdrupas. Tad devāmies uz Daugavpils RB. Mūsu biedriem bija interesanti iepazīties ar biedrības priekšsēdētājas Elvīras Čaikas stāstījumu par biedrības darbību un plašajām telpām. Pēc tam bija aizraujoša ekskursija pa Daugavpils cietoksni. Iesakām to apmeklēt arī citiem nedzirdīgiem biedriem! Izstaigājām pilsētu, apmeklējām gadatirgu, kas notika tieši tajā dienā. Iegriezāmies arī Šmakovkas muzejā, kur uzzinājām gan Latgales vēsturi, gan Latgales stiprā dzēriena – šmakovkas – tapšanas procesu.

Nakšņojām viesu namā “Svilpauņieki”, kas atrodas Lūznavas muižas tuvumā. Mums, tukumniekiem, šī skaistā vieta tik ļoti iepatikās, ka gribam uz turieni aizbraukt vēlreiz. Liels paldies Brigītai Lazdai, kura palīdzēja mums šo viesu namu rezervēt!

Otrā rītā devāmies uz Rēzeknes biedrību, kur mūs gaidīja tās priekšsēdētāja Māriete Sarkane. Bija interesanti uzzināt un redzēt, kā dzīvo un kādās telpās darbojas rēzeknieši. Māriete Sarkane arī pastāstīja par Rēzeknes pilsētu un tās ievērojamākām vietām. Kopā ar viņu izstaigājām pilsētas centru.

Atpakaļceļā uz Tukumu pietājam pie Teiču dabas rezervāta skatu torņa. Tas ir ļoti augsts. Tikai dažiem no mums bija drosme tajā uzkāpt. Pēc tam pa ceļam maiznīcā “Liepkalni” nopirkām garšīgo rupjmaizi, un tad bez apstājas devāmies līdz Tukumam. Mēs visi bijām ļoti apmierināti ar šo vērtīgo braucienu.

Paldies Tukuma novada domei, kas apmaksāja mūsu naktsmītni; ceļa izdevumus sedzām paši.”

RĪDZINIEKI IEPAZĪST PŪRES ŠOKOLĀDI UN “NORNIEKUS”

Pēc ilga pārtraukuma LNS Rīgas RB 29. oktobrī organizēja izziņošu ekskursiju uz Pūres šokolādes muzeju, “Tēviņu” mājas vīna ražotni un strausu un kazu fermu “Nornieki”.

Stāsta Rīgas RB valdes locekle Māra Lasmane: “Pūres šokolādes muzejā iepazīnāmies ar šokolādes gatavošanas tradīciju un tehniku. Meistarklasē veidojām šokolādes figūriņas ar pildījumu un nogaršojām karsto šokolādes dzērienu. Turpat ražotnes veikaliņā nopirkām vietējo produkciju.

“Tēviņu” mājas vīna ražotnē, kas atrodas Kandavas novada Zemītes pagastā, apskatījām saimniecības dārzu. No tur ievāktajiem augļiem

Kuldīgas biedri valsts svētkos liek puzzle un pārbauda savas zināšanas par valsts simboliem

Tukuma biedri sajūsmā par viesu namu “Svilpauņieki”

Rīgas biedri Pūres šokolādes muzejā

un ogām tiek gatavots vīns. Vīnotavā varējām degustēt dažādas vīnu šķirnes un bija iespēja nopirkt vīnu.

Pēc tam devāmies apskatīt strausu un kazu fermu “Nornieki”, kas atrodas

netālu no Kuldīgas. Nogaršojām arī strausa gaļas zupu.

Biedri bija ļoti apmierināti par šo jauko ekskursiju un lūdza to organizēt vēlreiz.” ●

Imants Bergs – organizators un dejotājs

Septembrī LNS Ventspils reģionālā biedrība atzīmēja 70 gadu pastāvēšanas jubileju. Šajā svētku reizē “Kopsoli” pāršķirs dažas biedrības vēstures lappuses kopā ar ilggadējāko Ventspils RB priekšsēdētāju IMANTU BERGU, kas vadīja biedrību no 1983. līdz 2000. gadam. Imants ir LNS biedrs no 16 gadu vecuma.

Ilgus gadus Imanta vaļasprieks bija tautas dejas: dejots gan biedrības deju pulciņā, gan Ventspils kultūras nama deju kolektīvā kopā ar dzirdīgiem dejotājiem.

DEJAS ATVED UZ VENTSPILI

Imants Bergs sevi sauc par kurzemnieku. Viņš ir dzimis Kuldīgā, mammas Jūles, kura arī bija nedzirdīga, uzaudzināts. “Kuldīgas biedrību apmeklēju jau no mazotnes, jo mamma mani vienmēr ņēma līdzi. Tur redzēju, kā pieaugušie runā zīmju valodā.

Mācījos Rīgas Nedzirdīgo skolā. Uzreiz pēc skolas beigšanas atgriezos dzimtajā pilsētā un sāku strādāt Kuldīgas kokapstrādes fabrikā “Vulkāns” kluču cehā. Tad man jau bija 18 gadi,” atceras Imants.

Kā nokļuvi Ventspilī?

Toreizējā Ventspils kluba vadītāja Vija Šaberte biedrībā izveidoja gan dramatisko pulciņu, gan tautisko deju pulciņu. Tajā laikā Ventspils Nedzirdīgo biedrību vadīja Vitauts Šaberts. Viņš aicināja arī mūs, kuldīdzniekus, apmeklēt tautas deju pulciņu. Divreiz nedēļā uz mēģinājumiem braucām četri biedri – Austra Pūce, Janīna Birģele, Jānis Liepiņš un es. Ceļu mums apmaksāja. Jānis, Austra un Janīna ilgi neizturēja braukāšanu, tā nu uz mēģinājumiem turpināju doties tikai es. Vēlāk Vitauts mani pierunāja pārcelties uz Ventspili, kur noīrēju dzīvokli un atradu darbu. Tas bija 1976. gadā. Strādāju dažādus darbus, apmēram piecus sešus gadus pat vadīju autoiekrāvēju. Vakaros apmeklēju deju mēģinājumus. Tās mums mācīja Maija Norvaite, kas vadīja arī Ventspils kultūras nama tautas deju kolektīvu. Viņa mani uzskatīja par labāko dejotāju starp nedzirdīgajiem un aicināja pievienoties dzirdīgo kolektīvam. Es arī piekritu. Neskatoties uz to, ka pilnīgi nedzirdu, dejot man ļoti patika.

Tā apmeklēju deju mēģinājumus gan nedzirdīgo biedrībā, gan pie dzir-

dīgajiem kultūras namā. Kopā ar dzirdīgo kolektīvu esmu piedalījies tautas deju festivālā Kuldīgā, pēc tam Vispārējos Dziesmu un deju svētkos Rīgā (1980. gadā). Atceros, kā nakšņojām Rīgas 49. vidusskolā uz grīdas. Katram dejotājam bija jāņem līdzi matracis, sega, spilvens un palags. Deju kolektīva vadītāja man ar žestiem paskaidroja, kad iesim ēst, kā gulēsim, un informēja par citām sadzīviskām lietām. Reizēm bija skumji, kad es viens nedzirdīgais sēdēju un skatījos, kā visi runā, bet es neko nesapratu...

Tā tad uz Ventspili pārcēlies tautas deju pulciņa dēļ. Vai Kuldīgas biedrībā nenotika pasākumi?

Kuldīgas biedrība organizēja dažādus sporta pasākumus, notika sacensības novusā, šahā, dambretē un motokrosā, kurā arī es piedalījos. Kuldīgā biedri ir aktīvi sportisti, bet Ventspilī – aktīvi kultūras jomā.

Kad Ventspils kluba vadītāja Vija Šaberte pārcēlās uz Rīgu, lai vadītu kultūras namu “Rītausma”, Nedzirdīgo biedrības tautas deju kolektīvs izjuka. Bet tas nebija tikai vadītājas dēļ. Dejotāji kļuva vecāki, vairāki izveidoja ģimēni, viņiem bija jāaudzina bērni un deju nodarbību apmeklēšanai vairs nebija laika. Jauno paaudzi neintere-

sēja deju kolektīvs. Tā es viens turpināju aktīvās dejotāja gaitas pie dzirdīgajiem. Apmēram 80. gadu vidū beidzu dejot.

ORGANIZĒT, MEKLĒT UN KĀRTOT Pastāsti, lūdzu, par Ventspils biedrības vadīšanu.

Toreizējais LNS valdes priekšsēdētājs Jānis Liepa pierunāja mani uzņemties biedrības priekšsēdētāja pienākumus. Kādu laiku vadīju arī klubu. Manā laikā tika organizēti dažādi pasākumi, piemēram, Nedzirdīgo diena, Sieviešu diena. Lielākoties pasākumi notika pie klātiem galdiem. Produktus mums sponsorēja. Pats bez tulka palīdzības meklēju atbalstītājus, ar viņiem sazinājos, rakstot zīmītes. Nepieciešamības gadījumā man palīdzēja sieva, kas ir dzirdīga.

Tolaik sponsorus bija viegli dabūt. Piemēram, gaļas kombināts iedeva gan gaļu, gan desu. No zivju pārstrādes uzņēmuma dabūjām konservus, kūpinātas reņģes un zušus, no maizes kombināta – pilnu kasti ar rupjmaizi un baltmaizi. Pāri palikušo pārtiku izdalīju nedzirdīgajiem aktīvistiem.

Uz maniem pleciem bija arī 3. LNS amatiermākslas festivāla organizēšana, kas notika Ventspilī 1998. gadā.

Neskatoties uz lielo slodzi, man

patika biedrības priekšsēdētāja darbs. Tolaik man nebija automašīnas. Visu, ko vajadzēja sagādāt, vedu ar sabiedrisko transportu – autobusu.

Organizēju gan pasākumus, gan palīdzēju darbos, kas saistīti ar biedrības ēkas uzturēšanu. Atceros, ka reiz man pašam vajadzēja ēkas cauruļu siltināšanas materiālus atgādāt ar sabiedrisko transportu. Vispirms no Elvīras ielas Rīgā ar tramvaju visu nogādāju Rīgas autoostā, tad saliku Ventspils autobusa bagāžas nodalījumā. Ventpilī iebraucu vēlu naktī, tad nosvīdis visus materiālus aiznesu uz biedrību.

Manā laikā bija daudz ārzemju braucieni – bijām uzstāties gan Igaunijā, gan Lietuvā. Vistālākais ceļojums deju kolektīvam bija uz Moldāviju. Sameklējām autobusu un aizbraucām. Vēl Ventspils deju kolektīvs kopā ar “Rītausmas” dejotājiem devās turnejā uz Ščecinu Polijā.

MIERĪGI AKTĪVA DZĪVE

Kā tu tagad dzīvo?

Vadu mierīgu pensionāra dzīvi. Gandrīz katru dienu dodos uz biedrību. Apmeklēju visus pasākumus, uzspēlēju dambreti, izlasu biedrībā pieejamo presi. Ja kāds biedrs nesaprot rakstīto tekstu, pārstāstu to zīmju valodā. Regulāri

Ventspils biedrības tautas deju pulciņš.
Imants Bergs otrā rindā trešais no labās puses.

skatos LTV Dienas ziņas un raidījumu “Ceturtdā studija” ar tulkojumu zīmju valodā. Citus LTV raidījumus ar tulkojumu, ko piedāvā internetā, neskatos, jo planšetdatora ļoti mazā ekrāna dēļ nav ērti skatīties. Planšetdatorā gūstu aktuālāko informāciju no dažādiem ziņu portāliem, piemēram, “Delfi”.

Kādus uzlabojumus tu gribētu redzēt savā un citu nedzirdīgo biedru dzīvē?

Vēlētos, lai nedzirdīgie biedri var apmeklēt biedrību arī vakaros. Ne

visiem mājās ir televizors, lai noskatītos TV ziņas ar tulkojumu. Būtu labi, ja biedrības vadītājs vai tulks reizi nedēļā nedzirdīgiem biedriem zīmju valodā pastāstītu aktuālākos notikumus. Piemēram, Kuldīgas biedrībā tulks katru pirmdienas vakaru pastāsta aktuālākos notikumus politikā un citas svarīgas ziņas. Dažreiz es speciāli braucu uz Kuldīgu klausīties šīs ziņas. Tāpat piedalos Kuldīgas biedrības organizētajās prāta spēlēs – jautājumu un atbilžu viktorīnā. Vēlētos, lai arī Ventpilī būtu līdzīgi pasākumi. ●

Iedvesmojoša un unikāla grāmata

Septembrī Latvijas Nedzirdīgo savienībā notika grāmatas “Dzīve klusumā” atvēršanas svētki. Autore Marija Brokāne grāmatā stāsta par savu māsu, LNS Goda biedri Eleonoru Stepaņuku. Marija Brokāne jau saņēmusi atsauksmes par šo izdevumu un vēlējas “Kopsoli” lasītājus iepazīstināt ar Latgales novadpētnieces Veronikas Grišānes domām par grāmatā atainoto – nedzirdīgo cilvēku dzīvi un darbu.

“Savā un dažu citu lasītāju vārdā vēlos izteikt Jums lielu atzinību par grāmatā “Dzīve klusumā” skarto

sabiedrībai neparasto, bet tik ļoti vajadzīgo tēmu.

Grāmata ir unikāla, jo ir rosinoša un iedvesmojoša katram un jo īpaši ļaunā likteņa skartajiem. Grāmatā apkopotais materiāls lasītāju meistarīgi izved pa Eleonoras Brokānes-Stepaņukas sarežģīto dzīves ceļu, kurā sakņojas cilvēka neaptverami lielas un neierobežotas iespējas dzīvē sasniegt ļoti daudz pat trūcīgajā tehnoloģiju laikā, kas valdīja 20. gs. pirmajā pusē. Šajā gadījumā runa ir par cilvēku bez dzirdes kopš

agras bērnības. Bet Eleonoras iedzīvētās īpašības – liels gribasspēks, spīts, neatlaidība, centība, gara bagātība – palīdzēja viņai iemācīties runāt skaņu valodā, gramatiski pareizi rakstīt, gleznot, teicami apgūt dzīvei nepieciešamās iemaņas, iegūt profesiju, veidot ģimeni, aktīvi darboties sabiedriskajā dzīvē, pilnībā iekļaujoties Nedzirdīgo biedrības cilvēku saimē.

Var tikai apbrīnot viņas drosmi un varēšanu iestāties un tad sekmīgi pabeigt Rīgas Lietišķās mākslas vidusskolas Rokdarbu kompozīcijas un tērpu mākslinieciskās izšūšanas nodaļas kursu, kur viņa iemācījās šūt, izšūt, adīt, aust un daudz ko vēl. Vēlāk šīs zināšanas varēja radoši un profesionāli pielietot praksē, strādājot Latvijas Teātra biedrības mākslas priekšmetu ražošanas darbnīcā. Eleonora, būdama

apveltīta ar lielu pienākuma apziņu, uzskatīja par savu uzdevumu visas dzīves laikā dažādos veidos palīdzēt sava likteņa līdzcilvēkiem. Vairākus gadus viņa bija nedzirdīgo drāmas ansambļa vecākā un visas dzīves laikā neaizstājama nedzirdīgo teātra tradīciju kopēja. Daudzu gadu repertuārā atveidoja visgrūtākās lomas, kādas dažreiz pa spēkam būtu tikai profesionālo teātru aktrisēm.”

Vēstules nobeigumā Veronika Grišāne izsaka pateicību Marijai Brokānei un visai Eleonoras ģimenei par ticību, uzņēmību, ziedošanos un morālo atbalstu Eleonoras personības izaugsmei.

Atgādinām, ka ikviens interesents šo grāmatu par pašizmaksu (12 eiro) var iegādāties Latvijas Nedzirdīgo savienībā, Elvīras ielā 19, Rīgā. ●

Kā pilnvērtīgi piedalīties Latvijas sabiedrības dzīvē

23. septembrī kultūras centrā "Rītausma" visas dienas garumā risinājās paneldiskusija "Pilsoniskās sabiedrības dažādība". Vairāk nekā 80 LNS biedru no visiem Latvijas reģioniem ieguva jaunas zināšanas un izpratni par pilsonisko sabiedrību un demokrātijas kultūru.

Paneldiskusijā, kas notika LNS projekta "Demokrātijas kultūras laboratorija" ietvaros, piedalījās pārstāvji no Tiesībsarga biroja, Viegļās valodas aģentūras un organizācijas "Apeirons".

Diskusijas sākumā LNS viceprezidents Ivars Kalniņš skaidroja, kas ir pilsoniskā sabiedrība, un uzsvēra, ka savu jautājumu risināšanā svarīgi būt neatlaidīgiem, jo problēmu nevar atrisināt īsā laikā. "Mums, nedzirdīgajiem, ir jābūt aktīvākiem, lai sabiedrība redz, ka spējam kaut ko panākt," uzsvēra Ivars Kalniņš.

Pēc tam projekta vadītāja un diskusijas moderatore Aija Sannikova aicināja klātesošos diskutēt par iekļaušanos un līdzdarbošanos sabiedrībā.

Ar labās prakses piemēriem dalījās LNS Liepājas reģionālās biedrības tulkas Ainārs Ostvalds. Viņš pastāstīja, kā Liepājas pilsētas pašvaldība atbalsta nedzirdīgo biedrību. Spilgtākais piemērs – liepājniekiem ir videoziņas zīmju valodā par Liepājas pašvaldības aktualitātēm un tās tiek publicētas pašvaldības mājaslapā. Pašvaldība arī nodrošina tulkojumu zīmju valodā valsts svētku un Jaungada sagaidīšanas pasākumā Liepājā. Tāpat nedzirdīgie var vērot pasākumu "Gada liepājnieks", jo tam ir nodrošināts tulkojums zīmju valodā.

Dalībnieki centās rast atbildi uz jautājumu, kāpēc Liepājas praksi nepārņem citas pašvaldības. Pašvaldības nedzirdīgo biedrības galvenokārt atbalsta ar finansējumu, bet mazāk domājušas par publisko pasākumu pieejamību nedzirdīgiem cilvēkiem.

Viegļā valoda ir viens no veidiem, kā veicināt nedzirdīgo cilvēku vienlīdzīgu līdzdalību pašvaldībās un valstī notiekošajos procesos. Viegļās valodas aģentūras vadītāja Irīna Meļņika skaidroja, ka vieglā valoda ir īpašs veids, kā pasniegt informāciju, lai tā būtu vieglāk saprotama arī cilvēkiem, kuriem ir grūtības uztvert valodu, izprast tekstu. Īsi, vienkārši teikumi, nekādas liekvārdbas un birokrātisku samudžinājumu.

"Katras pašvaldības mājaslapā jābūt informācijai vieglajā valodā," uzsvēra Irīna Meļņika.

Klātesošie atzina, ka tulku trūkums ir galvenā problēma, kāpēc nedzirdīgie neiesaistās pasākumos ārpus biedrības. Valmieras biedrības vadītāja Dace Lāce atzina: "Tikties ar Pensionāru biedrības un citu biedrību vai pašvaldību pārstāvjiem varu tikai tad, ja man ir tulks."

Ivars Kalniņš uzsvēra Starptautiskā jaunā teātra festivāla "Homo Novus" labo praksi – programmā katram pasākumam pievienota informācija par pieejamību simbolu veidā. Ja iepretim pasākumam ir simbols ar šķelto ausi, tad tas ir piemērots nedzirdīgiem un vājdzirdīgiem apmeklētājiem. Šo praksi vajadzētu pārņemt arī pašvaldībām.

Varis Strazdiņš runāja par vides pieejamību sportā. "Nedzirdīgam sportistam komunikācija ar treneri notiek katrā treniņā, bet tā nav pilnvērtīga, jo trūkst tulku. Tāpēc nedzirdīgajam ir problemātiski paaugstināt sportisko meistarību. Reti kurš treneris grib uzņemties papildu grūtības, ko sagādā komunikācija ar nedzirdīgajiem. Arī biznesā notiek tas pats. Komunikācijas problēmu dēļ business nedzirdīgajiem nevar attīstīties," atzina Varis Strazdiņš.

Skaidrīte Baure puda uzskatu, ka ārstniecības iestādēm pašām būtu pienākums nodrošināt tulka pakalpojumu

nedzirdīgajiem pacientiem. "Tagad mums, nedzirdīgajiem, jāveic pieraksts gan pie ārsta, gan pie tulka. Bet gadās, ka pacients aizmirst sarunāt tulku vai arī tulks tajā dienā ir aizņemts. Tad jāiet pie ārsta bez tulka un "jāzilē", vai izdosies ar ārstu rakstiska komunikācija vai nē," pieredzē dalījās Skaidrīte.

DISKUSIJĀS GRUPĀS DZIMST JAUNAS IDEJAS

Pasākuma otrajā daļā notika diskusijas grupās. Dalībnieki, sadalījušies četrās grupās, sprieda, kā un ar ko sadarboties un kāpēc līdzdarboties ar kādu izvēlēto organizāciju. Katras grupas darba noslēgumā bija izveidots garš saraksts ar organizācijām, ar kurām gribētu sadarboties, un ar jaunām organizācijām, kuras vajadzētu izveidot, lai pārstāvētu nedzirdīgo un vājdzirdīgo cilvēku intereses. Tas bija stimuls nedzirdīgiem biedriem domāt plašāk – iziet ārpus LNS rāmjiem un ieraudzīt daudz citu organizāciju, ar kurām var sadarboties gan biedrības līmenī, gan individuāli. Piemēram, Kuldiģas biedrības vadītāja Vilhelmīne Vicinska savā grupā nonāca pie idejas sadarboties ar Romu biedrību, lai tuvāk iepazītu viņu kultūru un dzīvesveidu. "Nezinām romu tradīcijas, bet kopā ar viņiem dzīvojam," atzīmēja Vilhelmīne Vicinska. Otra organizācija, ar ko šī grupa uzskatīja par svarīgu sadarboties, ir "Mozaīka", kas nodarbojas ar lesbiešu, geju, biseksuāļu un transper-

sonu tiesību aizstāvību. Ilona Liniņa atklāja, kāpēc šāds priekšlikums radās: “Mums ir daudz nedzirdīgo vecāku, kuri nepieņem savu bērnu citādo seksuālo orientāciju un viņus neciena. Šiem vecākiem attiecības ar bērniem ir sabojātas. Tāpēc nepieciešama izglītojoša lekcija par šo tēmu.” Vēl Ilona uzsvēra, ka vajag sadarboties ar citām organizācijām, lai nedzirdīgie attīstītos un uzzinātu kaut ko jaunu. Tāpat Ilona izteica cerību, ka šajā diskusijā uzzinātais iedrošinās nedzirdīgos būt aktīvākiem savu problēmjautājumu risināšanā un negaidīt palīdzību no tulka vai cita dzirdīgā cilvēka. “Pašiem nedzirdīgajiem jāmacās būt drošiem un aktīviem savu jautājumu risināšanā,” piebilda Ilona.

Savukārt Liepājas biedrības vadītāja Ilze Jaunzeme domā par sadarbību ar Pensionāru biedrību, jo “būtu interesanti uzzināt, kā viņi organizē savus pasākumus, un pārņemt labo pieredzi.” Ventspils biedrības vadītāja Ieva Geige-Preiss plāno līdzīgā veidā noskaidrot savu biedru intereses un vēlmes un tad domāt par sadarbību ar konkrētām vietējām organizācijām. “Šis projekts iedvesmo mani iedrošināt biedrus aktīvāk izteikt savu viedokli un domāt par jaunām aktivitātēm,” tā šo pasākumu vērtēja Smiltenes biedrības vadītāja Anita Ceple.

KO VĒLAMIES PANĀKT

Uz jautājumu, kas būtu pirmais, ko gribētu paveikt, Vilhelmīne Vicinska atbildēja, ka tā ir informācijas pieejamība pašvaldībā un muzejos. Šādās vietās pamatinformācijai jābūt arī zīmju valodā. Noteikti jābūt videogidam zīmju valodā Latvijas populārākajos muzejos, piemēram, Turaidas muzejrezervātā, uzskata Smiltenes biedrības valdes locekle Lida Šilinska. Tāpat Lida un Ilze Jaunzeme minēja nepieciešamību ātrās ēdināšanas iestādēm (“Mackdonald”, “Hesburger”) padomāt par nedzirdīgo cilvēku apkalpošanu. “Dzirdīgie ar mašīnu var piebraukt pie “Hesburger” un, neizkāpjot no tās, pie lodziņa pasūtīt ēdamo. Kā lai to izdarām mēs?” jautā Ilze.

KĀPĒC GRŪTI IZTEIKT SAVU VIEDOKLI

Diskusijā vairākkārt tika uzsvērts, ka nedzirdīgajiem ir grūti izteikt savu viedokli, kas ir svarīgi pilsoniskajai līdzdalībai. Tam piekrīt Māra Kursīte, viena no LNS biedru jaunās paaudzes, kas uzmanīgi sekoja diskusijai.

“Nedzirdīgajiem ir grūti arī uzdot jautājumu, jo domā, ka tas var būt mulķīgs vai lieks. Labāk neuzdot, lai nekristu kaunā. Man pašai tā ir gadījies – tēma interesanta, labprāt kaut ko pajautātu, bet kautrējos to darīt. It sevišķi lielas auditorijas priekšā neesmu gatava piecelties un uzdot jautājumu. Domāju, ka, ja skolā mums mācītu, kā diskutēt un uzdot jautājumu publiskā vietā, tad es spētu to izdarīt. Tāpat svarīgi, lai nedzirdīgā uzdotais jautājums zīmju valodā būtu pareizi iztulkots. Tāpēc, vai es uzdošu jautājumu, ir atkarīgs no tā, kāds tulks tajā brīdī tulko,” domās dalījās Māra.

Vēl Māra domā, ka, lai nedzirdīgie varētu aktīvi diskutēt par kādiem svarīgiem jautājumiem, viņiem jābūt pietiekami informētiem. Tas nozīmē, ka vajag vairāk informācijas zīmju valodā. Nedzirdīgajiem ļoti noderētu izglītojošas lekcijas par tēmu “Kā gudri dzīvot”. “Trūkst informācijas, trūkst drosmes, tāpēc nedzirdīgie aktīvi nediskutē,” uzskata Māra.

ARĪ DZIRDĪGAJIEM IR JĀMAINA SAVI IERADUMI

Diskusijā piedalījās un nedzirdīgo cilvēku viedokļus uzklusēja Tiesībsarga biroja Sociālo, ekonomisko un kultūras tiesību nodaļas vecākā juriste Alise Artamonova. Viņa komentēja pieredzēto: “LNS centieni vairo pilsonisko sabiedrību ir apsveicami. Līdzdalība pašvaldību un citu iestāžu darbā ir ļoti būtiska, lai tiktu īstenotas nedzirdīgo un vārdzirdīgo personu intereses. Turklāt būtiski ir turpināt nenogurstoši iestāties par savām interesēm, jo nereti izmaiņas nav iespējamās uzreiz. Arī Tiesībsarga birojs strādā, lai veicinātu tādu vidi, kurā iekļaujoša sabiedrība būtu pašsaprotama.

Lielākā daļa problēmu, kas tika izklāstītas diskusijā, attiecas uz nepieciešamību plašāk lietot zīmju valodu. Ne tikai nedzirdīgajiem ir jāpielāgojas dzirdīgajiem; arī dzirdīgajiem ir jāmaina savi ieradumi un saziņā jālieto tāda valoda vai rīki, kas dotu iespēju ikvienai personai Latvijā brīvi komunicēt un saņemt informāciju. Svarīgi, lai ikviens tiktu saprasts un spētu saprast citus. Tāpēc ir atbalstāmi tādi pasākumi, kas veicinātu nedzirdīgo un vārdzirdīgo personu iespēju pilnvērtīgi piedalīties Latvijas sabiedrības dzīvē.”

SECINĀJUMI

Pasākuma noslēgumā projekta vadītāja Aija Sannikova, apkopojot izskanējušās

Projekta vadītāja Aija Sannikova

Tiesībsarga biroja vecākā juriste Alise Artamonova

problēmas, idejas un priekšlikumus, secināja, ka nedzirdīgiem cilvēkiem jau šobrīd tiek sniegta liela palīdzība pilsoniskās iekļaušanās jomā, tomēr ne vienmēr rezultāts sakrīt ar vēlamo. Lai palielinātu nedzirdīgo cilvēku iesaisti pilsoniskā sabiedrībā, ir jāturpina izglītot gan sabiedrību, gan nedzirdīgos cilvēkus, jāpalielina pašu nedzirdīgo cilvēku aktivitāte, izpratne par savām tiesībām un pienākumiem kā Latvijas pilsoņiem. ●

Projektu “Demokrātijas kultūras laboratorija”, finansēšanas līguma Nr. AIF/2021/SDK2/13, finansē Islande, Lihtenšteina un Norvēģija caur EEZ un Norvēģijas grantu programmu “Aktīvo iedzīvotāju fonds”. Par sniegto informāciju atbild biedrība “Latvijas Nedzirdīgo savienība”.

Teksts: Jūlija Bite Foto: Jolantas Tutinas personiskais arhīvs

Bez rokdarbiem nevaru

Jau skolas laikā Rēzeknes reģionālās biedrības biedre un izcila rokdarbniece JOLANTA TUTINA iemācījusies adīt un tamborēt. Viņa atzīstas, ka pēc skolas beigšanas vairāki gadi pagājuši bez rokdarbiem, taču Jolanta pie tiem atgriezās un šo nodarbi vairs noteikti nepametīs.

Ar kādiem rokdarbiem nodarbojaties?

Taisu krelles, auskarus, tamborēju un adu somas. Veidoju arī dažādas citas lietas.

Kā to iemācījāties?

Adīt un tamborēt sāku skolas laikā, bet taisīt krelles un auskarus iemācījos pašmācības ceļā, izmantojot interneta resursus. Piemēram, auskaru taisīšanu apguvu vienas dienas laikā, kreļļu – divās dienās. Vienkrāsainas krelles taisīt ir vienkāršāk, savukārt daudzkrāsainām nepieciešams nedaudz vairāk laika.

Kādus materiālus izmantojat?

Veikalā pārku dažādus diegus, pērles,

akmentiņus, lentes... Izmantoju dažādus materiālus, kas man patīk.

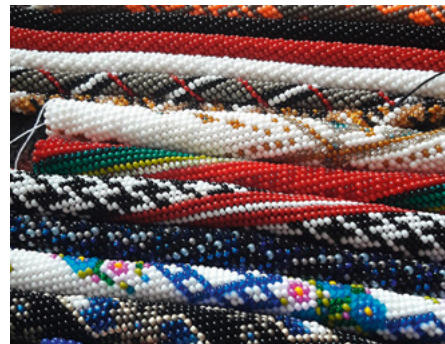
Kur jūs gūstat idejas rokdarbiem?

Paskatos internetā un pielieku klāt kādu savu ideju.

Kā citi var uzzināt par jūsu darbiem un tos iegādāties?

2021. gadā bija manu darbu izstāde Ludzas novada Zvirgzdenes pagasta bibliotēkā. Kāda paziņa strādā šajā bibliotēkā, viņa man šo iespēju piedāvāja. Izstāde ilga aptuveni mēnesi. Cilvēki apmeklēja, viņiem patika.

Darbus arī pārdodu, publicējot to fotogrāfijas sociālajos medijos "Instagram" un "Facebook". Ir Latvijas nedzirdīgo mākslas grupa, tur arī parādu savus rokdarbus. Rokdarbus ievietoju arī platformā "Pinterest". Tur ir mans personīgais albums, kurā "krāju" savus darbus. Šī platforma ir arī lieliska vieta iedvesmai.

Vai rokdarbi ir jūsu vienīgā nodarbošanās?

Esmu bezdarbniece, pirms diviem gadiem strādāju grāmatvedībā. Daru dažādus lauku darbus. Ziemā gan vairāk laika veltu rokdarbiem.

Man ļoti patīk rokdarbi, ar tiem aktīvi darbojos sešus gadus. Rokdarbi mani nomierina, it īpaši tamborēšana un adīšana. Savu dzīvi nevaru iedomāties bez rokdarbiem. ●

Teksts: Jūlija Bite Foto: Mārtiņa Siliņa personiskais arhīvs

Galvenais nebaidīties!

Mājaslapā cilveksnevisdiagnoze.lv publicēts "Skandi Motors" automehānika, nedzirdīgā MĀRTIŅA SILIŅA pieredzes stāsts. "Kopsolī" piedāvā lasītājiem iepazīties ar šo iedvesmojošo stāstu. Mārtiņš ir pārliecināts, ka jebkurš darbinieks, arī cilvēks ar invaliditāti, var strādāt šādā uzņēmumā.

"Dara citādi – izdara tāpat!" ir Labklājības ministrijas organizēta kampaņa, kas vērs uzmanību uz cilvēkiem ar invaliditāti, viņu nodarbinātības iespējām un vērtību darba tirgū. Kampaņas autori uzsver, ka cilvēkus ar dažādām invaliditātēm vieno atšķirīga pieeja ierastām lietām, kas dažreiz palīdz sasniegt pat labākus rezultātus, kā arī uzsver viņu rūpīgumu, apzinīgumu, prasmīgumu un lielu tieksmi mērķu sasniegšanā.

Mārtiņš Siliņš "Skandi Motors" strādā jau četrus gadus. Pirms tam viņš ir strādājis dažādos autoservisos, taču šobrīdējam darbam pieteicās, jo vēlējās apgūt vairāk zināšanu un paplašināt savas karjeras iespējas. "Sākums bija grūts, bet surdotulks palīdzēja. Veiksmīgi noliku eksāmenu, man piešķīra kvalifikāciju, saņēmu sertifikātu un šobrīd strādāju. Esmu ar darbu ļoti

apmierināts," stāsta Mārtiņš.

Mārtiņš atzīst, ka kolēģi ir ļoti atsaucīgi un vajadzības gadījumā vienmēr palīdz un parāda, no kuras vietas skaņa nāk. Viņa darba pienākumos vairāk ietilpst ritošās daļas remonts, taču ir arī citi darbi, kurus viņš veiksmīgi izpilda. "Cenšos neapstāties pie sasniegtā un sevi pilnveidot ar jaunām zināšanām," atklāj Mārtiņš.

Servisa meistars Mārtiņš Vilkājs stāsta, ka viņam ar kolēģi Mārtiņu sazināties nav nekādu problēmu. Darbinieki zīmju valodu neprot, taču Mārtiņš ļoti labi lasa no lūpām, un tā viens otru saprot. "Ja galīgi kaut ko nesaprotam, varam arī uz lapiņas uzrakstīt, un tad jau viss ir skaidrs," norāda Mārtiņš Vilkājs, piebilstot, ka galvenais ir labi padarīts darbs, ko Mārtiņš arī spēj.

Mārtiņš Siliņš cilvēkiem ar invaliditāti iesaka nebaidīties pieteikties dažā-

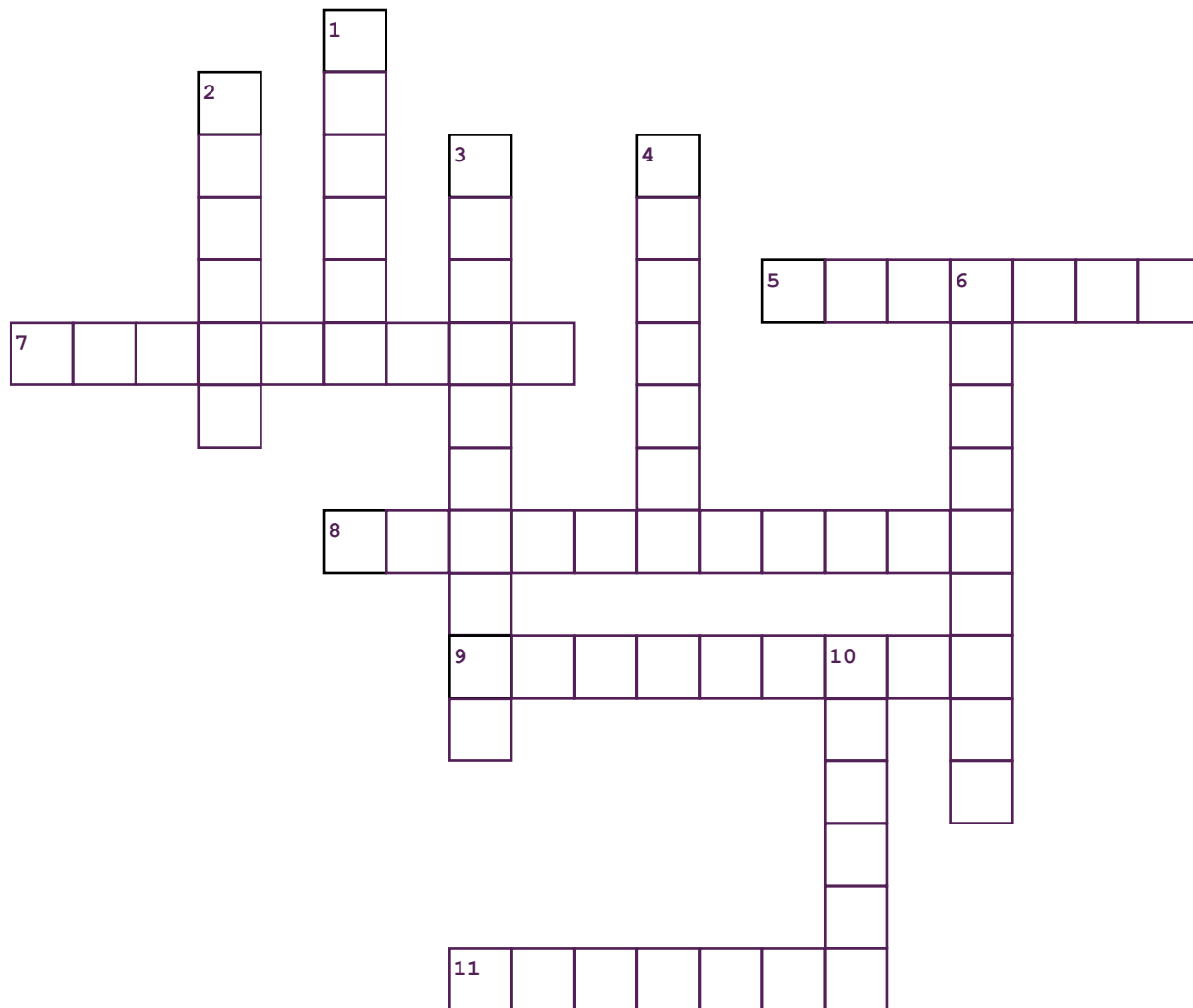
dos darbos un profesijās, lai piepildītu savus mērķus un sapņus. ●

Saite uz Mārtiņa un citu pieredzes stāstiem: www.ej.uz/cilveksnevisdiagnoze.

Ko zini par novembri?

Šī gada novembrī svinēts ne tikai 11. un 18. novembris, bet arī daudzi citi īpaši notikumi gan Latvijas, gan starptautiskā līmenī. Tāpat izskanējuši dažādi jaunumi par kara gaitu Ukrainā un notikumiem pasaulē. Pārbaudi savas zināšanas "Kopsolī" krustvārdu mīklā!

HORIZONTĀLI

5. 11. novembrī Ukrainas spēki atguva vienīgo apgabala centru, ko Krievija bija ieņēmusi kopš iebrukuma sākuma. Tā atgūšana tika svinēta vairākas dienas. Kā sauc šo pilsētu?

7. Triju Zvaigžņu ordenis ir visaugstākais Latvijas valsts apbalvojums, ko piešķir par sevišķiem nopelniem Tēvijas labā. 18. novembrī to saņēma daudz sabiedrības pārstāvju. Arī divi viena amata pārstāvji – Oleksandrs Miščenko strādā Latvijā, Ilgvars Kļava – Ukrainā. Kā sauc šo amatu?

8. Kā sauc bruņoto iestādi, kas nodrošina valsts robežas neaizskaramību un nelegālās migrācijas novēršanu?

9. 11. novembrī tiek pieminēti Latvijas brīvības cīnītāji, kas ziedoja savas dzīvības Latvijas valsts pastāvēšanai svarīgajās Brīvības cīņās (1918.-1920. g.). Kā sauc simbolisku tēlu, kā vārdā tiek saukta šī diena?

11. Latvijā to sauc arī par Ministru kabinetu. Šogad to plāno paplašināt, pievienojot vēl ministru pozīcijas. Kā to dēvē vienā vārdā?

VERTIKĀLI

1. 15. novembrī pasaules iedzīvotāju skaits sasniedza jaunu rekordu. Cik miljardi cilvēku dzīvo pasaulē?

2. Kāds ir Latvijas pirmā prezidenta, kas stājās amatā 1922. gada 14. novembrī, uzvārds?

3. 11. novembrī, uzvarot Grieķiju, Latvijas izlase pirmoreiz nodrošināja dalību Pasaules kausā, kas notiks 2023. gadā. Kādā sporta veidā?

4. Kādā sporta veidā 21. novembrī Katarā sākās Pasaules kauss? Tas ir pasaulē visizplatītākais sporta veids.

6. Kā sauc Latvijas pamatlikumu? Tam ir astoņasnodaļas un 116 panti. Tas ir sestais vecākais spēkā esošais republikas pamatlikums pasaulē. 7. novembrī palika 100 gadi, kopš tas stājies spēkā.

10. Kā sauc Latvijas parlamentu, kas sastāv no 100 deputātiem, kuri pirmo reizi sanāca kopā pirms 100 gadiem?

Atbildes nākamajā "Kopsolī" izdevumā.

Sveicam decembra jubilārus!

*Es glāzi pilnu pieleju,
Jo šodien gadi mijas man,
Ceļš negāja pa rāmu ieleju,
Es dzirdēju, kā vētra jūrā skan.*

*Es rūgtumu un bēdas pazinu,
Kas cilvēku no putna gaisos šķir,
Un tomēr tūkstoš reizes atzinu,
Cik bagāta un skaista dzīve ir.
/I. Kalnāre/*

SMILTENES BIEDRĪBĀ

11.12. DAINA CĪRULE

VENTSPILS BIEDRĪBĀ

25.12. IEVA GEIGE-PREISS

VALMIERAS BIEDRĪBĀ

21.12. VERA ŠUKĪTE

RĪGAS BIEDRĪBĀ

01.12. ULADZIMIR MAKARAU

04.12. JĀNIS BLUMBERGS

05.12. ALEKSEJS PUPIŠEVŠ

06.12. SANDRA IGAUNE

08.12. ALEKSANDRS VASIĻEVSKIS

08.12. INTA ZIRNĪTE

11.12. STAŅISLAVA ČUČERILOVA

14.12. ARTŪRS KRĀĢIS

18.12. SANDRA HOTINČENKO

19.12. VALENTĪNA KOPŠTĀLE

19.12. LEONARDS NOVICKIS

26.12. SANITA DRIEKA

27.12. PJOTRS KUĻIKOVŠ

28.12. GAĻINA ĶĪVĪTE

29.12. NATAĻJA TRETJAKOVA

31.12. TATJANA URBONIENE

Lai mazinātu pus- audžu ņirgāšanos

Veselības ministrija ir pielāgojusi mācību filmu pusaudžu ņirgāšanās mazināšanai skolās, lai to pilnvērtīgi varētu noskatīties arī vājdzirdīgie un nedzirdīgie. Mācību filmai ir tulkojums zīmju valodā un subtitri.

Filmā tiek izspēlētas praktiskas situācijas, kuras komentē eksperts, skaidrojot ņirgāšanās nozīmi, pazīmes, sekas un piedāvājot rīcību gadījumos, kad pusaudži saskaras ar ņirgāšanos.

Filmu var skatīties vecāki kopā ar bērniem un pārrunāt ņirgāšanās situācijas, tādējādi rodot atbildes, kā pareizi rīkoties.

Ņirgāšanās skolā ir bieži sastopams vardarbības veids ar izteikti negatīvu ietekmi uz bērna vai pusaudža psihi.

Filmu ar subtitriem un zīmju valodas tulkojumu var noskatīties Veselības ministrijas "Youtube" kanālā: www.ej.uz/mācību_filma_kā_mazināt_ņirgāšanos. ●

Vai mobilie sakari būs dārgāki?

Oktobra beigās masu medijos izskanēja ziņa, ka Latvijā visi trīs mobilo sakaru nodrošinātāji cels cenas. Galvenais arguments ir energoresursu cenu kāpums. Kā zināms, nedzirdīgiem klientiem ir iespēja izmantot īpašo piedāvājumu no LMT un "Bite".

LMT piedāvā mobilo internetu bez apjoma ierobežojuma par 6 eiro mēnesī. Savukārt "Bite" par 5,60 eiro mēnesī piedāvā neierobežota apjoma internetu un zvanu un īsziņu skaitu.

Vai cenu kāpums gaidāms arī tiem, kas izmanto šo speciālo piedāvājumu?

LMT Klientu segmenta vadītāja Līga Keino informēja, ka speciālā piedāvājuma cena paliek nemainīga – 6 eiro mēnesī. Savukārt "Bite Latvija" klientu piesaistes menedžeris Dāvis Eglītis atbildēja, ka "šoreiz cenu kāpums ietekmēs absolūti visus klientus, tai skaita arī LNS biedrus. Neskatoties uz cenu paaugstinājumu, mēs maksimāli centīsimies veidot izdevīgus nosacījumus visiem klientiem." ●

Līdzjūtības

*Mēs klusi paliekam šai krastā,
Vēji šalkos un mierinās mūs,
Bet Tava vieta, kas bija šai dzīvē,
Vienmēr mūsu atmiņās būs.*

Mūžības ceļā devusies mūsu biedre

DZINTRA ĶUZE

(14.10.1942.–24.10.2022.)

Izsakām visdziļāko līdzjūtību
Ingrīdai, tuviniekiem un draugiem.

LNS Smiltenes reģionālā biedrība

+

Mūžībā aizgājis mūsu biedrs

VALĒRIJS SMIRNOVS

(06.07.1963.–12.11.2022.)

Visdziļākā līdzjūtība tuviniekiem un
draugiem.

LNS Rīgas reģionālā biedrība

+

*Tikai atmiņas klusas
Kā mīļi un zināmi soļi
Palicējiem visu mūžu skan blakus.*

Latvijas Nedzirdīgo sporta federācija

izsaka visdziļāko līdzjūtību

VALĒRIJA SMIRNOVA ģimenei,

radiniekiem, draugiem un kolēģiem

šajā sarežģītajā un sērām

piepildītajā laikā.

KOP
SOLI

Izdevums "Kopsoli"
ISSN 1407 - 0170

Adrese: Elvīras iela 19, Rīga, LV-1083

E-pasts: kopsoli@lms.lv

Tālr.: 26278525

Redaktore: Inese Immure

Iespiests: SIA "IBC PRINT BALTIC"

Sagatavots par Latvijas valsts
budžeta līdzekļiem.

Materiālu pārpublicēšana atļauta,
tikai saskaņojot to ar izdevuma
redakciju.

Nākamais izdevums 22. decembrī.